Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja

Sipoon kunnan koulutuksen toimiala

LUONNOS
päivitetty 23.11.2026

Sisällys

1 JOHDANTO 3

2 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI (OPS LUKU 7) 3

2.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen (OPS luku 7.1) 4
2.1.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen Sipoossa 6
2.1.2 OKTU-ryhmä 6
2.1.3 Oppimisen tuen vuosikello Sipoossa 9
2.1.4 Oppimiskartoitukset eri vuosiluokilla Sipoossa 12
2.1.5 Vastuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä Sipoossa 12
2.1.6 Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi (OPS luku 6) 13
2.1.7 Yhteistyö oppimisen tukeen liittyvissä tilanteissa Sipoossa 14

3 OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT (OPS LUKU 7.2) 16

3.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt 16
3.1.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt Sipoossa 17
3.2 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen (OPS luku 7.3) 18
3.2.1 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen Sipoossa 19
3.2.2 Opettajan antama yleinen tukiopetus 20
3.2.3 Opettajan antama yleinen tukiopetus Sipoossa 21
3.2.4 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus 21
3.2.5 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus Sipoossa 22
3.2.6 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä 23
3.2.7 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä Sipoossa 23
3.3 Oppilaskohtaiset tukitoimet (OPS luku 7.4) 27
3.3.1 Oppilaskohtaiset tukitoimet Sipoossa 28
3.3.2 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi 29
3.3.3 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma 30
3.3.4 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma Sipoossa 30
3.3.5 Tukea koskeva päätös 32
3.3.6 Tukea koskeva päätös Sipoossa 33
3.3.7 Erityisopettajan antama opetus osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä 34
3.3.8 Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä Sipoossa 34
3.3.9 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus erityisluokassa 35
3.3.10 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä Sipoossa 36
3.3.11 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa 37
3.3.12 Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa Sipoossa 37
3.3.13 Tulkitsemispalvelut 38
3.3.14 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut 38
3.3.15 Apuvälineet 39
3.3.16 Tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet Sipoossa 40
3.3.17 Oppilaskohtaisista avustajapalveluista perusopetuksessa Sipoossa 40
3.4 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen (OPS luku 7.5) 42
3.4.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen 42

3.4.2 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen Sipoossa 43
3.4.3 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä 45
3.4.4 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä Sipoossa 45
3.5 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttavan vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (OPS 7.6) 46
3.5.1 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttavan vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite Sipoossa 48
3.6 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu (OPS luku 7.7) 48
3.6.1 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu Sipoossa 49
3.7 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto (OPS luku 7.8) 49
3.7.1 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto Sipoossa 50
3.7.2 Yhteistyö siirtymävaiheissa Sipoossa 50

4 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN KÄYTÄNTEITÄ SIPOOSSA 52

4.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Sipoon kielikylpyopetuksessa 52
4.2 Esiopetuksen erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen Sipoossa 53
4.3 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen (EOPS 5.5.5.) 53
4.3.1 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen Sipoossa 54
4.4 Oppilasta koskevan tiedon siirto 55
4.4.1 Tiedonsiirto opetuksen järjestäjien kesken 55
4.4.2 Oppilashuollon tietojen siirtäminen 55

5 OPISKELUHUOLLON OSUUS OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN JÄRJESTÄMISESSÄ SIPOOSSA 55

5.1 Oppimisen tuki ja opiskeluhuolto Sipoossa 56
5.2 Yksilökohtainen opiskeluhuolto 57
5.2.1 Yksilökohtainen opiskeluhuolto Sipoossa 57
5.3 Konsultaatio ja ammattilaisten keskustelu 58

LIITE 1: OPETUSRYHMÄKOHTAISEN OKTU-RYHMÄN MUISTIO 59

1 Johdanto

Tämä Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja kokoaa yhteen Sipoon kunnan esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tukea sekä opiskeluhuoltoa koskevaa lainsäädäntöä ja toimintaohjeita. Näitä käytänteitä noudatetaan kaikissa Sipoon kouluissa.

Käsikirjan rakenne ja otsikointi noudattaa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) lukua 7, Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Opiskeluhuollosta säädetään opetussuunnitelman perusteiden luvussa 8, tässä käsikirjassa opiskeluhuoltoa käsittelee luku 5.

Käsikirjassa mustalla ja kursiivilla olevat tekstit ovat Opetussuunnitelman perusteiden tekstejä, lakitekstejä sekä Opetushallituksen ohjeistuksia. Sipoon kunnan yhteiset toimintaohjeet ovat sinisellä.

2 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (OPS luku 7)

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävän pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevina ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä.

Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet.

On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnistetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

2.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen (OPS luku 7.1)

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja

oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen

toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

2.1.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen Sipoossa

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana kaikissa Sipoon kouluissa ja jokaisessa luokassa on suunnitelmallisesti toteutetut **oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt**. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana otetaan huomioon opetusryhmän vahvuudet sekä tukeen liittyvät tarpeet. Koulujen toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohta Sipoossa on inklusiivinen perusopetus. Inklusiivisessa perusopetuksessa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä ja tukea järjestetään yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Esi- ja perusopetuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä tavoitteena on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien vaikeuksien ennaltaehkäisy.
Oppilaiden tarvitsema oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa ja opetusryhmässä inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Oppilaalla on oikeus saada riittävää tukea heti, kun tuen tarve huomataan. Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt liittyvät kokonaisvaltaisesti inkluusioperiaatteisiin. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa ja suunnitelmallista.

Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa on mahdollista pyytää mukaan myös opiskeluhuollon työntekijöitä (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja). Oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunnitellaan ja niiden riittävyyttä ja vaikuttavuutta arvioidaan riittävän usein, tarvittaessa moniammatillisena yhteistyönä.

2.1.2 OKTU-ryhmä

Sipoon kaikissa kouluissa toimii rehtorin johtama, säännöllisesti kokoontuva oppimisen ja koulunkäynnin tuen OKTU-ryhmä (Oppimisen ja Koulunkäynnin Tuki). Kunkin opetusryhmän osalta oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyjä ja ryhmäkohtaista tuen tarvetta arvioidaan ja suunnitellaan opetusryhmäkohtaisessa OKTU-ryhmässä lukuvuosittain. Yksittäisen oppilaan osalta OKTU-ryhmä käsittelee oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvion ja suunnitelman ennen hallintopäätöksen tekijälle lähettämistä, mikäli tuen tarve muuttuu lukuvuoden aikana. OKTU-

ryhmään kuuluvat aina koulun rehtori ja erityisopettaja sekä tarpeen mukaan luokanopettajat tai luokanvalvojat ja aineenopettajat.

Opetusryhmäkohtainen OKTU-ryhmä

Opetusryhmäkohtaisen OKTU-ryhmän tehtävänä on tukea ja osallistaa opettajia oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa. Jokaisen opetusryhmän tilanne käsitellään OKTU-ryhmän tapaamisessa vähintään kerran lukuvuodessa syyslukukauden aikana, jotta kaikissa opetusryhmissä oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt ja ryhmämuotoiset tukimuodot toteutuvat, ja kaikkien oppilasta opettavien opettajien tieto oppilaista olisi ajantasalla. Ryhmässä sovitaan, kuka kirjaa muistion opetusryhmäkohtaisista OKTU-ryhmän tapaamisista (liite 1).

Tärkeää on, että oppimisen tukeen suunnattu resurssi kohdistuu tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi aineenopetuksessa oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtaisen tuen toteutus voidaan käydä läpi aineryhmittäin rehtorin ja erityisopettajan johdolla.

Oppilaskohtaisen tuen OKTU-ryhmä

Oppilaskohtaisen tuen tarvetta arvioidaan OKTU -ryhmässä, johon kuuluvat aina rehtori ja erityisopettaja/erityisluokanopettaja ja tarvittaessa luokanopettaja tai luokanvalvoja ja muut oppilasta opettavat opettajat.

Mikäli oppilaskohtaisen tuen tarpeen pedagogista arviointia on tarpeen täydentää opiskeluhuollon henkilöstön asiantuntijuudella (kouluterveydenhoitaja, -psykologi tai –kuraattori), kootaan oppilaan asioissa monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAA-ryhmä), josta tarkemmin OPS:n luvussa 8.

Mikäli oppilaskohtaisen tuen arvioinnin tueksi kootaan monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä, tulee laadittavan pedagogisen tuen asiakirjan lisäksi kirjata Wilman muistio-välilehdelle asiantuntijaryhmän kokoontumisesta ja oppilaskohtaisen tuen tarpeesta. Pedagogisen tuen asiakirjan kirjauksista vastaa erityisopettaja/erityisluokanopettaja ja muistion tekemisestä esimerkiksi luokanopettaja/luokanvalvoja.

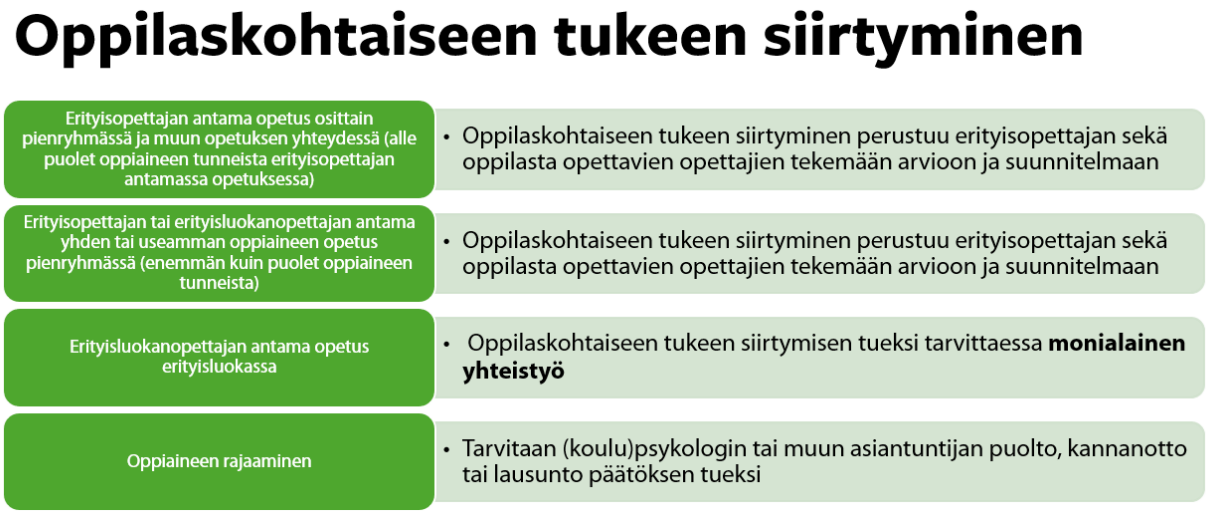

Oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan aina oppilaan opetuksen järjestämiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen siirtymiseen liittyen pyrkimyksenä yhteistyössä tehty oppilaan edun mukainen ratkaisu. Mikäli opetuksen järjestäjän ja huoltajan näkemykset eroavat, silloin se kirjataan oppilaskohtaisen tuen asiakirjaan ja kootaan monialainen asiantuntijaryhmä. Oppilaalla on aina lakisääteinen oikeus saada tarvitsemaansa tukea, eikä huoltaja voi kieltäytyä sen järjestämisestä. Tämä tarkoittaa sitä, että tuen päätös voidaan tehdä huoltajan tahdon vastaisesti.

OKTU-ryhmien työskentelytavoista tiedotetaan lukuvuoden alkaessa koulun henkilökuntaa ja huoltajia.

Oppilas voi saada sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea että yksilökohtaisen opiskeluhuollon tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea sekä opiskeluhuollon tukea säätelee eri lainsäädäntö. Lainsäädäntö erottaa oikeudellisesti toisistaan perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen oppilashuollon (ks. Opetussuunnitelma luku 8 Opiskeluhuolto ja tämän käsikirjan luku 5 Opiskeluhuollon osuus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä). Opiskeluhuollon tuki on vapaaehtoista ja sen järjestäminen edellyttää oppilaan tai hänen huoltajansa suostumusta.

2.1.3 Oppimisen tuen vuosikello Sipoossa

Oppimisen tuen vuosikellossa kuvataan Sipoossa yhteisesti sovitut lukuvuoden aikana toteutuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät tehtävät ja vastuuhenkilöt.

Ajankohta	Mitä tehdään?	Vastuuhenkilöt
elokuu	Varmistetaan, että koululla on riittävät tiedot tukea tarvitsevista oppilaista (erityisesti uudet oppilaat)	Rehtori, luokanopettaja, erityisopettaja, luokanvalvoja ja opettajat yhdessä, tarvittaessa opiskeluhuolto
	Tarkistetaan tuen tarve ryhmissä ja tiedotetaan luokanopettajia ja aineenopettajia oppilaiden tuen tarpeista	Erityisopettaja, luokanopettaja, luokanvalvoja
	Varmistetaan resurssien tarkoituksenmukainen jakautuminen	Rehtori
	Aloitetaan tukitoimien arviointi, suunnittelu ja mahdollinen kirjaaminen oppilas-, ryhmä- ja koulutasolla	Erityisopettaja, luokanopettaja, erityisluokanopettaja, luokanvalvoja, rehtori
	Sovitaan OKTU-kokoontumisten aikataulusta	Rehtori ja OKTU-ryhmä
	Aikataulutetaan jokaiselle opetusryhmälle OKTU-ryhmän tapaaminen	Rehtori ja OKTU-ryhmä
elo-syyskuu	Oppimiskartoitukset alkavat Sipoossa sovitun aikataulun mukaisesti	Kartoituskalenterin mukaisesti

	Tilastointipäivä 20.9.	Rehtori ja koulusihteeri
lokakuu	Oppilaskohtaisten tuen toteuttamisen arviointien ja uusien suunnitelmien laadinta/päivitys sekä liitteet tarvittaessa syyslomaan mennessä (kts. 3.4.6.)	Erityisopettaja, erityisluokanopettaja, luokanopettaja, luokanvalvoja (huom. ainekohtaiset tavoitteet oppiainetta opettava opettaja)
jakson vaihtuessa (yläkoulut)	Jakson vaihtuessa OKTU-tapaamiset: Kouluittain ryhmäkohtaisen tuen kohdentumisen ja riittävyyden arviointi sekä tarvittavien toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus	Rehtori ja erityisopettajat
tammi-helmikuu	Oppilaskohtaisen tuen tarve – yli 50% ja erityisluokkaa tarvitsevat (myös esiopetus), lisäksi yläkouluun siirtyvien kuudesluokkalaisten oppilaskohtaisen tuen tarve	Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja (alakoulut) kutsuu koolle siirtoneuvottelun yksittäisen oppilaan osalta.
	Oppilaan yhteishakuun liittyvien liitteiden kokoaminen ja 9. luokan harkinnanvarainen haku	Toiselle asteelle siirtyminen oppilaanohjaaja
Maalis-huhtikuu	Siirtopalaverit: tuen jatkumon varmistaminen - esiopetus → 1. lk	Koulutulokkaat: - rehtori sopii ryhmäkohtaiset tiedonsiirtotapaamiset esiopetusyksiköiden kanssa

	- 6. lk → 7. lk	- koulun erityisopettaja ja varhaiskasvatuksen opettaja järjestävät tarvittaessa lapsikohtaiset tapaamiset, joissa mukana on myös lapsen huoltajat ja tarvittaessa rehtori Yläkouluun siirtyjät: - oppilaanohjaaja sopii koulukohtaiset tiedonsiirtotapaamiset alakoulujen kanssa - alakoulun erityisopettaja tai luokanopettaja järjestää tarvittaessa oppilaskohtaiset tapaamiset, joissa mukana on myös oppilas, oppilaan huoltajat ja tarvittaessa rehtori
huhti-toukokuu	oppilaskohtaisten suunnitelmien arviointi	Opettajat, jotka vastaavat oppilaan opetuksesta
	Tulostetaan 9. -luokkalaisten Oppilaskohtaisen tuen suunnitelmat ja postitetaan huoltajille	luokanvalvoja
elo-syyskuu	Tiedonsiirto toiselle asteelle Opiskelijakohtainen siirtoneuvottelu toisen asteen opintoihin tarvittaessa	Peruskoulun tai toisen asteen oppilaanohjaaja tai erityisopettaja järjestää tarvittaessa tapaamisen
jatkuvasti koko lukuvuoden ajan	Ryhmäkohtaisten tukitoimien riittävyyden arviointi ja uudelleen kohdentaminen opetusryhmien kesken	Rehtori ja OKTU-ryhmä

2.1.4 Oppimiskartoitukset eri vuosiluokilla Sipoossa

Oppimiskartoitukset tehdään lukuvuosittain Sipoossa sovitun aikataulun mukaisesti kaikissa kouluissa. Vuosiluokan yhteisten kartoitusten lisäksi erityisopettaja voi tarvittaessa tehdä yksilökohtaisia kartoituksia oppilaille. Oppilaskohtainen tarve saada erityisopettajan opetusta perustuu lähtökohtaisesti aina oppimiskartoituksiin. Kartoitustuloksia hyödynnetään joustavien ryhmittelyiden muodostamisessa ja erityisopettajan antaman tuen suunnittelussa. Kartoitusten tulokset ovat tärkeitä myös nivelvaiheissa, esim. 6. luokalta 7. luokalle siirtyvien oppilaiden kohdalla tarkoituksenmukaisten opetusryhmien muodostamiseksi.

Oppilaan tuen tarvetta arvioitaessa ja suunniteltaessa yhteistyöhön voidaan kutsua mukaan myös koulupsykologi. Koulupsykologin tutkimuksen tarpeellisuutta voidaan myös arvioida, mikäli oppilaan oppimisvaikeudet ovat laaja-alaisia eikä suunnitelmallinen, säännöllinen ja pitkäkestoinen oppimisen tuki (oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt, ryhmäkohtainen tuki ja mahdollinen oppilaskohtainen tuki) ole riittävästi vaikuttanut oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin ja jos erityisopettajan kartoituksella ei ole saatu riittävästi tietoa oppimiseen vaikuttavista tekijöistä.

Suomenkielisten koulujen kartoitukset
Lv 26–27_Päivitetty_Suomenkielisten koulujen osaamiskartoitukset.xlsx.pdf

Kielikylpyopetuksen kartoitukset (ei päivitetty)
https://drive.google.com/file/d/1uV6ABhpFAQwgI3OuboPwBCy26DY_SjTM/view?usp=sharing

Ruotsinkielisten koulujen kartoitukset 2026–2027

Yllä mainittujen lisäksi yläkoulun 9. -luokkalaiset tekevät valtakunnalliset kokeet.

2.1.5 Vastuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisestä Sipoossa

Sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen että oppilaskohtaisten tukitoimien järjestäminen edellyttää suunnitelmallisuutta ja säännöllistä tukitoimien vaikuttavuuden arviointia.

Kunkin koulun rehtori vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt, ryhmäkohtaiset tukitoimet ja tarvittavat oppilaskohtaiset tukimuodot ovat käytössä jokaisessa koulussa.

Rehtorin vastuulla on myös varmistaa, että henkilöstö on tietoinen omista vastuistaan. Jokaisen työntekijän vastuulla on puolestaan vastata ja johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Opetuksen järjestäjän ja rehtorin vastuulla on tukitoimien, niiden resursoinnin ja rakenteellisten ratkaisujen tarkoituksenmukainen kirjaaminen opetussuunnitelmaan, koulujen lukuvuosisuunnitelmiin ja tukitoimien suunnitelmallinen toteutus.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma OTAS

Asiakirjaa ei tarvitse tulostaa tai allekirjoittaa. Ainoastaan 9. luokan oppilaan viimeisin Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointi ja suunnitelma tulostetaan lukuvuoden päätteeksi ja postitetaan oppilaan huoltajalle. Pedagogiset asiakirjat arkistoidaan Primukseen. Säilytysaika on oppivelvollisuus + 10 vuotta.

Kuva: Prosessikuvaus oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnista, suunnitelmasta ja hallintopäätöksestä

2.1.6 Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi (OPS luku 6)

Oppilaan arviointi tehdään lähtökohtaisesti opetussuunnitelmassa määrättyjen oppiaineen yleisten tavoitteiden mukaisesti ja oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään perustuviin opetussuunnitelmassa asetettuihin vuosiluokkakohtaisiin tavoitteisiin.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 6.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista tai sisällöistä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta. (OPS 7.4)

2.1.7 Yhteistyö oppimisen tukeen liittyvissä tilanteissa Sipoossa

Yhteistyöhön liittyvät käytänteet kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 5.2.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Toimiva vuoropuhelu ja yhteinen ymmärrys oppilaan kokonaistilanteesta varmistavat parhaan mahdollisen tuen oppilaan koulunkäynnille. Koulun tehtävä on aktiivisesti ja ajantasaisesti viestiä ja tiedottaa huoltajia koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Kun oppilaalla on haasteita koulunkäynnissä, koulun ja huoltajien yhteistyön merkitys korostuu. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun siirtymävaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Opettajat ja rehtorit voivat konsultoida koulukuraattoria, koulupsykologia tai kouluterveydenhoitajaa, jotka voivat puolestaan tarvittaessa konsultoida hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuoltotyön henkilöstöä. Opettaja tai rehtori voi konsultoida opiskeluhuoltohenkilöstöä myös nimettömästi. Oppilaan nimellä tehtävään konsultaatioon tarvitaan huoltajan tai nuoren lupa.

Koulun tulee olla tietoinen siitä, kuka tai ketkä ovat lapsen huoltajia ja kenellä on oikeus tehdä lasta koskevia päätöksiä. Epäselvissä tilanteissa lapsen huoltajuus on tarkistettava väestörekisteritiedoista. Tällöin koulusihteeri ottaa yhteyttä koulutuksen toimialan hallintoon.

Oppilas voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle asumaan joko avohuollon sijoituksena (Lastensuojelulaki 37§), kiireellisesti sijoitettuna (Lastensuojelulaki 38§) tai huostaan otettuna (Lastensuojelulaki 40§).

Mikäli oppilas on sijoitettu asumaan kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, vanhemmat säilyvät lapsen huoltajina ja päättävät lasta koskevista asioista. Lapsen kouluarjessa esiintyviä käytännön asioita hoidetaan koulun ja sijaishuoltopaikan kesken niin että huoltajat ovat tietoisia näistä. Huomioitavaa on, että koulu ja sijaishuoltopaikka eivät voi sopia lasta koskevista asioista

ilman lapsen ja huoltajan suostumusta. Koulu huolehtii yhdessä sijaishuoltopaikan ja vanhempien kanssa, että myös sijaishuoltopaikka saa, vanhempien lisäksi, käyttöönsä Wilma-tunnukset, joiden avulla yhteydenpito koulun ja sijaishuoltopaikan välillä toimii.

Jos lapsi on kiireellisesti sijoitettu tai huostaan otettu, vastaava sosiaalityöntekijä päättää oppilaan asioista, mutta vanhempia ja huoltajia ei voida sivuuttaa huostaan otetun lapsen asioiden hoidossa, ellei lapsen edun ensisijaisuus sitä vaadi.

3 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (OPS luku 7.2)

3.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

3.1.1 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt Sipoossa

Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt kuuluvat kaikille oppilaille. Nämä järjestelyt tarkoittavat koulun arjessa, jokaisessa koululuokassa annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea, jota käytetään sekä koko opetusryhmän että yksittäisen oppilaan tukemiseen. Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt toteutuvat Sipoossa ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä ja niitä toteutetaan jokaisen opettajan toimesta ja yhteistyössä luokanopettajien, aineenopettajien ja erityisopettajien kesken.

Oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyjä ovat esimerkiksi kodin kanssa tehtävä yhteistyö, oppilaan ohjaus, apuvälineet, opetuksen ja oppisisältöjen sekä oppimateriaalien eriyttäminen, oppimisympäristön muokkaaminen, opetusryhmien muodostaminen, opettajien yhteistyö, yhteisopettajuus, samanaikaisopetus, koulunkäynninohjaajan tuki, pedagoginen johtaminen, opetusryhmien joustava ryhmittely, säännöllinen ryhmäyttäminen, istumajärjestys pedagogisin perustein, struktuurit (viikko-ohjelma, lukujärjestys, päiväjärjestys, tuntikohtainen suunnitelma), oppimisympäristötekijät, visuaalinen tuki, erityisopettajan konsultoiva tuki.

Erityisopettajan konsultoiva tuki voi liittyä esimerkiksi istumajärjestykseen, kuvatukeen, päivä- ja viikkostruktuurien, oppitunnin rakenteen näkyväksi tekemiseen, kielitietoiseen opetukseen, eriyttämiseen, oppilaan tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen, käyttäytymisen säätelyn tukemiseen ja erilaisten ongelmatilanteiden ratkomiseen yhdessä luokan-/aineenopettajan kanssa. Erityisopettaja voi tukea konsultatiivisesti rehtoria tuen resurssin suunnittelussa: oppilaiden tuen tarpeiden mukaan koulunkäynninohjaajien tuen suuntaaminen, jakotunnit ja tukiopetuksen järjestäminen.

Oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen toimivuuden tarkistuslistaa voi hyödyntää tuen suunnittelussa ja ideoinnissa. Ks tarkistuslista (Lähde: Oikeus oppia -hankkeessa tuotettu materiaali)

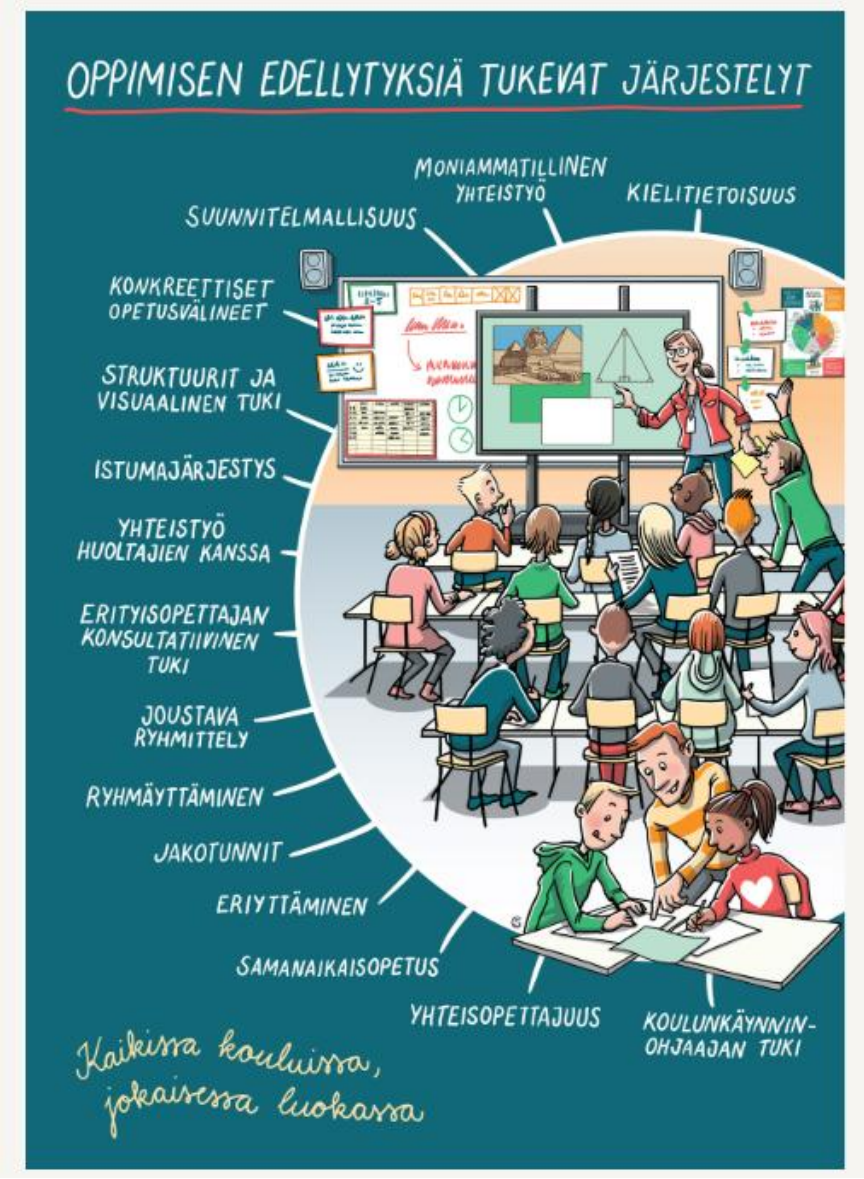

Kuva: Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt

3.2 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen (OPS luku 7.3)

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä.
Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

3.2.1 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen Sipoossa

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisäksi Sipoossa tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja toteutetaan muodostamalla tarkoituksenmukaisia joustavia opetusryhmiä samanaikais- ja yhteisopetuksen keinoin. Opettajien työjärjestykset laaditaan Sipoon kouluissa siten, että samanaikaisopetusta ja opettajan antamaa yleistä sekä opetuskielen tukiopetusta on mahdollista toteuttaa opettajien työjärjestyksiin suunniteltujen resurssituntien avulla sekä tuntiopettajaksi palkatun resurssiopettajan toimiessa samanaikaisopettajana. Opettajan antamaa tukiopetusta on mahdollista järjestää myös oppituntien ulkopuolella.

Sipoossa kouluille jaetaan keskitetysti lukuvuosikohtainen tuntiresurssi. Rehtorin tehtävänä on arvioida ja suunnitella resurssin kohdentaminen ottaen huomioon ryhmäkohtaisiin tukitoimiin määrätty resurssi 0,122 vuosiviikkotuntia/oppilas. Mikäli jonkin opetusryhmän ryhmäkohtaiset tukimuodot arvioidaan riittämättömiksi, rehtori kohdentaa koulun saamaa resurssia uudelleen. Tarkoituksenmukaisia tukitoimia ja resurssin kohdentamista arvioidaan lukuvuoden aikana säännöllisesti ja tehdään opetusjärjestelyihin muutoksia, mikäli tämä nähdään tarpeellisena.

Kuva: Ryhmäkohtaiset tukimuodot

3.2.2 Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

3.2.3 Opettajan antama yleinen tukiopetus Sipoossa

Opettajan antaman yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet ja edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta Sipoossa oppilaalle voidaan opettaa oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita, opiskelutaitoja, tunne– ja vuorovaikutustaitoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Tukiopetusta voidaan antaa kaikkien oppiaineiden opiskelun tueksi ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Opettajan antamaa yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opettajien työjärjestykset laaditaan Sipoon kouluissa siten, että samanaikaisopetusta ja opettajan antamaa yleistä tukiopetusta voidaan toteuttaa työjärjestyksiin laadittujen resurssituntien mahdollistamana. Opettajan antamaa tukiopetusta on mahdollista järjestää myös oppituntien ulkopuolella ottaen huomioon koulupäivien pituuden enimmäismäärä.
Oppituntien ulkopuolella toteutuva tukiopetus järjestetään suunnitelmallisesti ja siitä sovitaan riittävän ajoissa, jotta esimerkiksi koulukuljetuksella kulkevien oppilaiden osallistuminen tukiopetukseen mahdollistuu.

Opettajan antamaa yleistä tukiopetusta antaa Sipoossa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja tai mahdollisesti myös muu opettaja. On tärkeää, että opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa toteutuu.

3.2.4 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessa sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö
Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen
Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä.
Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

3.2.5 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus Sipoossa

Mikäli luokkatilanteessa annettu kielitietoinen opetus ei ole riittävää, annetaan opetuskielen tukiopetusta Sipoossa niille oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa, jotta perusopetuksen oppimäärän suorittaminen on mahdollista. Opetuskielen tukiopetusta voidaan antaa Sipoossa riippumatta siitä, mikä on oppilaan äidinkieli ja se on mahdollista myös äidinkielenään opetuskieltä puhuville.
Opettajan antama opetuskielen tukiopetus kohdistuu opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen ja sen tavoitteena on keskittyä kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen. Vaikka opettajan antamassa opetuskielen tukiopetuksessa päähuomio onkin oppiaineen kielessä, opiskellaan samalla myös opiskeltavan oppiaineen sisältöjä.

Opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opettajien työjärjestykset laaditaan Sipoon kouluissa siten, että samanaikaisopetusta ja opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta voidaan toteuttaa työjärjestyksiin laadittujen resurssituntien

mahdollistamana. Opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta on mahdollista järjestää myös oppituntien ulkopuolella ottaen huomioon koulupäivän pituuden enimmäismäärä. Oppituntien ulkopuolella toteutuva tukiopetus järjestetään suunnitelmallisesti ja sovitusti riittävän ajoissa, jotta esimerkiksi koulukuljetuksella kulkevien oppilaiden osallistuminen tukiopetukseen mahdollistuu.

Opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta antaa Sipoossa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja tai mahdollisesti myös muu opettaja.
Opettajan antaman opetuskielen tukiopetuksen kannalta oleellista on opettajien välinen yhteistyö, oppilaantuntemus, opetettavan oppiaineen aineenhallinta ja opeteltavien asioiden ennakointi.

3.2.6 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

3.2.7 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä Sipoossa

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä ryhmäkohtaisena tukimuotona kohdennetaan Sipoossa ensisijaisesti koko oppilas-/opetusryhmän oppimisen tuen tarpeet

huomioon ottaen. Erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä järjestetään Sipoossa ensisijaisesti samanaikais– ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee pääsääntöisesti samassa luokkatilassa. Sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan oppimisen tuen tarpeisiin, vaikka opetusta voidaan antaa satunnaisesti myös pienryhmässä, jolloin kyse on joustavasti muodostetusta ja tilapäisestä ryhmästä. Tilapäisyydellä tarkoitetaan sitä, että samat oppilaat eivät voi olla säännöllisesti erityisopettajan pienryhmässä, koska tällöin oppilaiden tuen tarpeeseen tulisi vastata oppilaskohtaisin tukitoimin. Opettajat voivat jakaa opetusryhmän joustavasti sopivankokoisiin oppimisryhmiin, jolloin osa oppilaista on luokan-/aineenopettajan opetuksessa ja osaa opettaa erityisopettaja.

Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä liittyy Sipoossa myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai opetusryhmän oppilaiden tarvitseman tuen tarpeen arvioimiseen, toteuttamiseen ja resurssin kohdentamiseen.

Opettajien välinen yhteistyö Sipoossa

Erityisopettajan opetus ryhmäkohtaisena tukitoimena edellyttää opettajien keskinäistä suunnittelua, jotta yhdessä opettaminen ja opetustehtävien jakaminen on mahdollista ja erityisopettaja voi tukea oppilaita ryhmäkohtaisesti muun opetuksen yhteydessä.
Oppilaiden työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä arvioidaan myös säännöllisesti yhdessä.

Samanaikaisopetus on tehokas ja monipuolinen pedagoginen työväline, joka vaatii työyhteisön sitoutuneisuutta ja johdonmukaisuutta. Opetuksen yhteissuunnittelua voi toteuttaa yhteisten suunnittelukokousten lisäksi esimerkiksi erilaisilla sähköisillä alustoilla. Yhteiset lukuvuosi-, viikko- ja tuntisuunnitelmat edesauttavat sitä, että erityisopettajan työ on suunnitelmallista ja tuki kohdentuu tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti.

Ennen uuden aiheen, kokonaisuuden tai jakson aloittamista on tärkeä käydä yhteistyössä luokan-/aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa keskustelu keskeisistä tavoitteista, sisällöistä ja mahdollisesti etukäteen tiedetyistä tuen tarpeista, jotta voidaan yhdessä sopia, millainen on erityisopettajan rooli samanaikaisopetuksessa ja opettajien vastuunjako.

Samanaikaisopetuksen toteutustapoja
Samanaikaisopetuksen toteutustapoja valitessa yhteistyötä tekevien opettajien tulee miettiä, mikä muoto sopii tilanteeseen pedagogiset tavoitteet huomioon ottaen. Keskeistä on, että kahden tai useamman opettajan kesken toteutettu yhteisopettajuus antaa mahdollisuuden

vastata paremmin oppilaiden moninaisiin tarpeisiin. Kun samanaikaisopetus toimii saumattomasti opettajien välillä, työskentelyssä korostuu oppilaiden luova uudelleenryhmittely, vastuun ja osaamisen jakaminen sekä opettajien vahvuuksien monipuolinen hyödyntäminen. Parhaimmillaan yhteisopettajuus tukee opettajien työssäjaksamista kun opettajilla on mahdollisuus reflektoida omaa työtään toisten kanssa ja kehittää omaa opettajuuttaan.
Samanaikaisopetuksen muotoja ovat joustavan ryhmittelyn lisäksi vuorotteleva opetus, jaetun ryhmän opettaminen, pistetyöskentely, eriytyvä opettaminen sekä tiimiopettaminen.
Vuorottelevassa opetuksessa toinen opettajista vastaa oppitunnin etenemisestä ja toinen opettaja kiertelee ja avustaa oppilaita havainnoiden ja tarkkaillen. Opettajat vuorottelevat ja vaihtelevat rooleja.

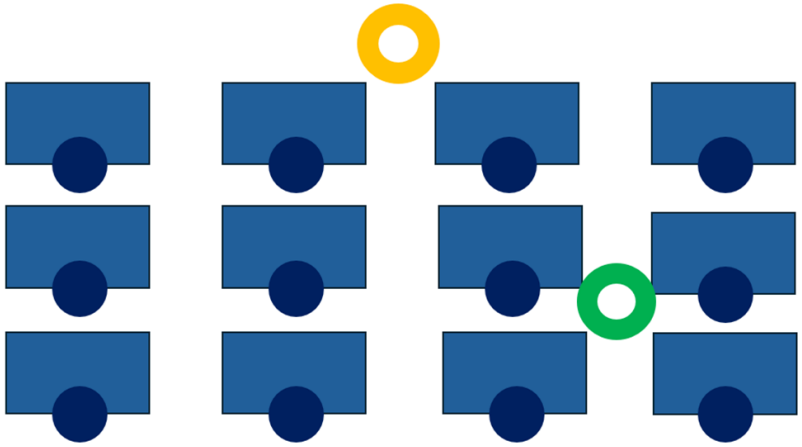

Vuorotteleva opetus

Jaetun ryhmän opettaminen tarkoittaa sitä, että opettajat suunnittelevat yhdessä opetettavan sisällön ja jakavat opetusryhmän kahteen yhtä suureen ryhmään. Kumpikin opettaja opettaa saman sisällön omille ryhmilleen.

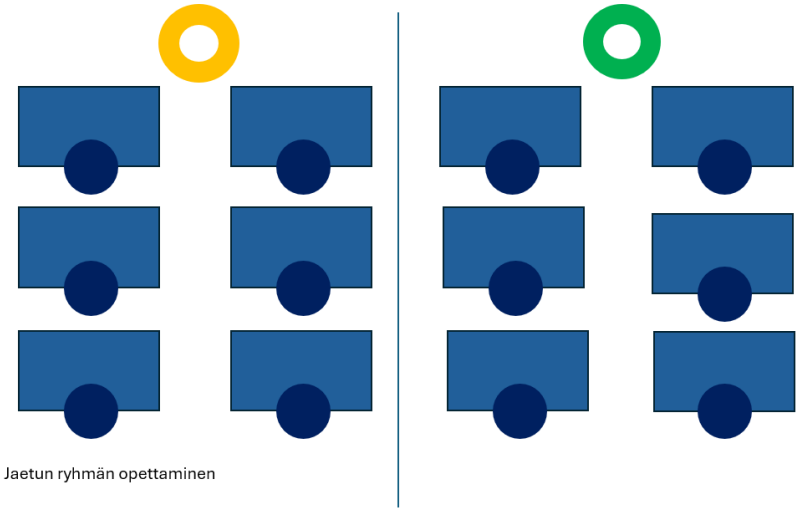

Jaetun ryhmän opettaminen

Pistetyöskentelyssä opettajat jakavat opetettavan sisällön ja opettavat oman osuutensa toimintapisteissä, joissa oppilaat kiertävät.

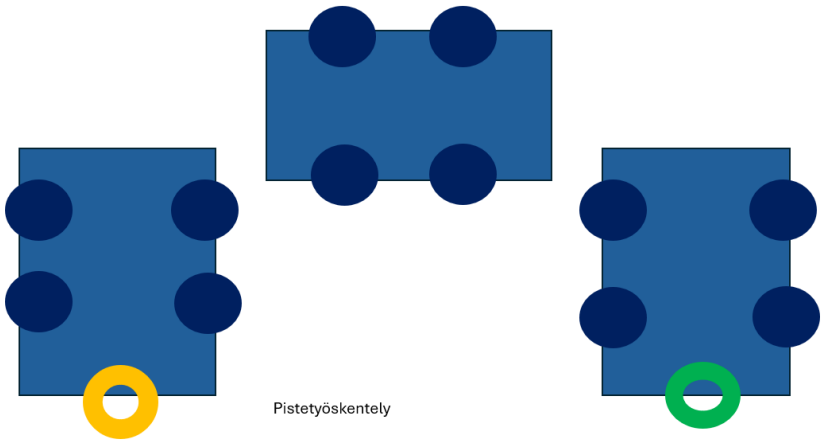

Pistetyöskentely

Eriytyvässä opettamisessa toisella opettajalla on suurempi joukko oppilaita ja toinen opettaja ottaa pienemmän oppilasryhmän. Pienemmässä ryhmässä voidaan tarpeen mukaan kerrata tai täydentää jo opittuja sisältöjä tai ennakoida tulevia aiheita.

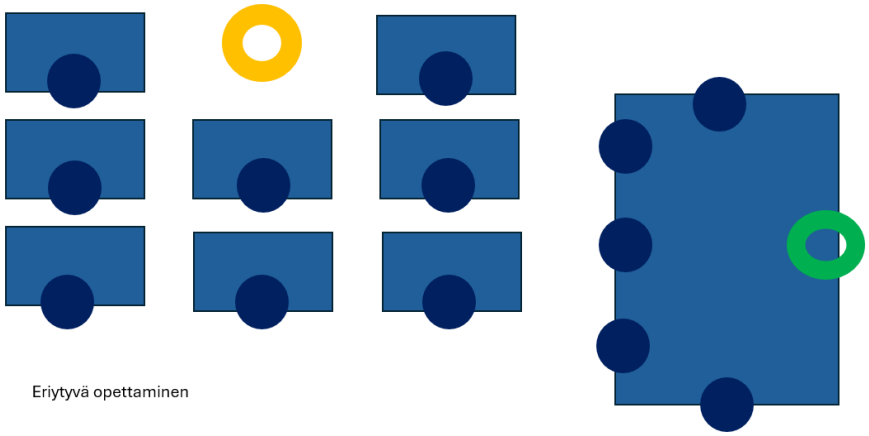

Eriytyvä opettaminen

Tiimiopettamisessa opettajat ovat jatkuvasti aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskenään opetustilanteessa. Toisen opettajan puhuessa toinen voi esimerkiksi mallintaa sisältöihin liittyviä asioita esimerkiksi pikapiirtämisen avulla. Yhteistyö opettajien välillä opetustilanteessa on parhaimmillaan saumatonta, ja vaatiikin tästä syystä harjoittelua ja kokemusta.

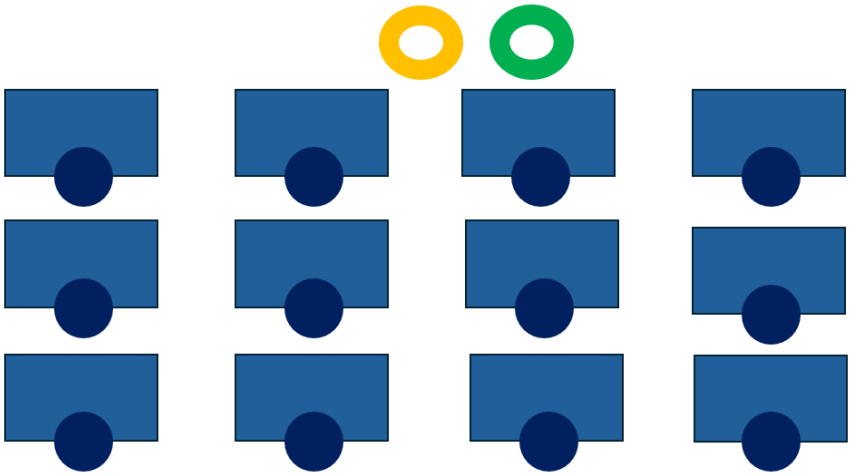

Hyödynnetty Helsingin Opetusviraston (nyk. Kasko) julkaisua (2011) Samanaikaisopetus on mahdollisuus.

3.3 Oppilaskohtaiset tukitoimet (OPS luku 7.4)

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävyydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu

huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveyspalveluja.

3.3.1 Oppilaskohtaiset tukitoimet Sipoossa

Opettajien alkaessa arvioida yksittäisen oppilaan kohdalla ryhmäkohtaisten tukitoimien riittämättömyyttä on lähtökohtana tarkasteltava sekä opetusryhmässä käytössä olevien oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen käyttöä ja niiden toimivuutta, että ryhmäkohtaisten tukitoimien toteutumista yksittäisen oppilaan oppimisen näkökulmasta. Opettajat arvioivat oppilaan tuen tarvetta mm. hänen saamiensa koearvosanojen, monipuolisen osaamisen näytön ja hänelle tehtyjen kartoitusten perusteella. Tämän lisäksi oppilasta opettaneet opettajat arvoivat ryhmäkohtaisen tuen riittävyyden. Myös oppilas tai oppilaan huoltaja on voinut ilmaista havaintonsa käytössä olleiden tukitoimien riittämättömyydestä.

Kun ryhmäkohtaiset tukitoimet on arvioitu riittämättömiksi, laativat opettajat yhdessä oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, on hänelle järjestettävä viipymättä oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisille tukitoimille on selkeä tarve, jos arvosanojen ja muun näytön perusteella syntyy huoli siitä, ettei oppilas kykene suoriutumaan oppiaineen oppimäärästä huolimatta siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt ja ryhmäkohtainen tuki on toteutunut oppilaan opetusryhmässä.

Poissaoloista tai motivaation puutteesta johtuva heikko suoriutuminen ei lähtökohtaisesti ole peruste oppilaskohtaisille tukitoimille, vaan silloin oppilasta tuetaan oppimisen edellytyksiä tukevin järjestelyin ja ryhmäkohtaisin tukimuodoin. Mikäli oppilas tarvitsee tukea tarkkaavuuden, toiminnanohjauksen, käyttäytymisen tai tunteiden säätelyn haasteisiin, häntä tuetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässään oppimisen edellytyksiä tukevin järjestelyin.

Oppilaskohtaisista tukitoimista on aina tehtävä hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekeminen kuuluu opetuspäällikön virkavastuulle.

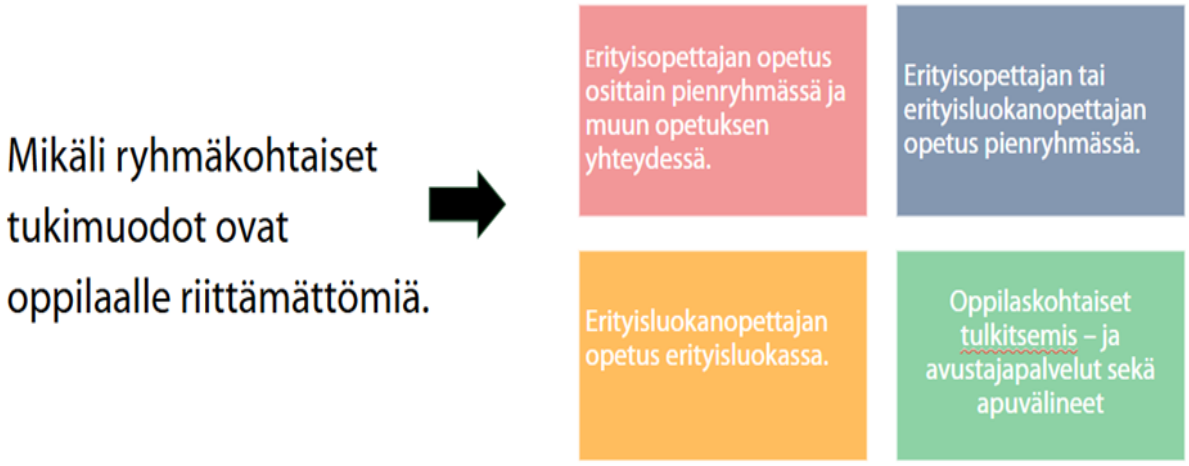

Kuva: Erilaiset vaihtoehdot oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamiseen

3.3.2 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

3.3.3 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

3.3.4 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma Sipoossa

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos opettajat arvioivat, etteivät ryhmäkohtaiset tukimuodot ole riittäviä tukemaan hänen oppimistaan ja koulunkäyntiään ja tukitoimien tarve on säännöllistä ja pitkäkestoista.

Kun opettajat arvioivat ryhmäkohtaiset tukitoimet riittämättömiksi, on ensin tarkasteltava sekä opetusryhmässä käytössä olevien oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen käyttöä ja niiden toimivuutta, että ryhmäkohtaisten tukitoimien toteutumista yksittäisen oppilaan oppimisen näkökulmasta. Oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen toteutumisen arviointiin on hyvä käyttää tarkistuslistaa, joka löytyy sähköisenä (tarkistuslista).

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- Oppilasta opettavien opettajien arvio oppilaan jo saamien oppilaskohtaisten tukitoimien riittävyydestä (2.4 Oppilasta opettavien opettajien arvio jo toteutetusta tuesta suhteessa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeisiin)
- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelmantavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Mikäli oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia on tarpeen täydentää opiskeluhuollon asiantuntijoiden näkökulmalla, kootaan monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä.

Opettajat laativat yhdessä oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja suunnitelman ja käynnistävät viipymättä oppilaskohtaiset tukitoimet. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma kirjataan Wilmassa samaan pedagogiseen asiakirjaan. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi käsitellään OKTU-ryhmässä. Pedagogisen asiakirjan (OTAS) lisäksi monialaisen yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän näkemys kirjataan Wilman tukilehden muistioon. Oppilaskohtaisista tukitoimista on aina tehtävä hallintopäätös. Hallintopäätöksen Sipoossa tekee opetuspäällikkö.

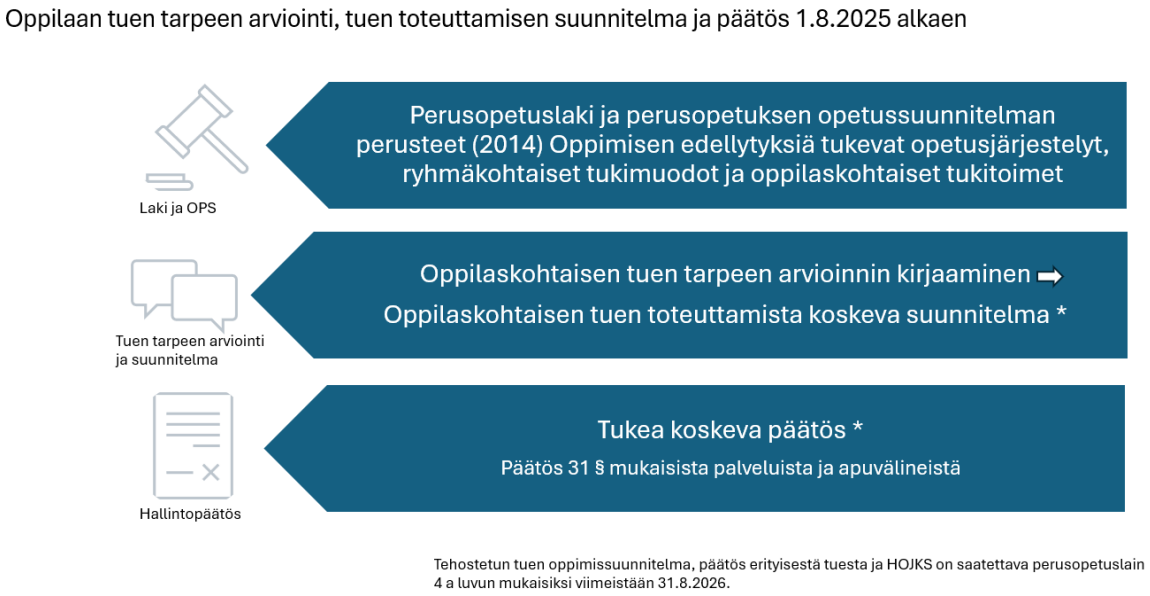

Kuva: Oppilaan tuen tarpeen arviointi, tuen toteuttamisen suunnitelma ja päätös

3.3.5 Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään

erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.

3.3.6 Tukea koskeva päätös Sipoossa

Opetuksen järjestäjän on tehtävä oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Sipoossa kyseisen hallintopäätöksen tekee opetuspäällikkö. Hallintopäätös perustuu oppilasta opettavien opettajien tekemään tuen tarpeen arviointiin ja tarvittaessa opiskeluhuollon asiantuntijoiden näkemykseen sekä näiden perusteella laadittuun tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Oppilasta ja huoltajia on kuultava.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös vaikuttaa oppilaan koulupaikkaan ja päätöksen perusteella oppilaan koulupaikkaa vaihtuu, tehdään tästä Sipoossa erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä oppilaskohtaisen tuen päätös erityisluokassa opiskelusta tehdään edeltävän vuoden helmikuussa. Oppilaan aloitettua ensimmäisellä luokalla tehdään uusi hallintopäätös oppilaskohtaisen tuen järjestämisestä ennen syyslomaa (vko 42). Kun oppilas aloittaa uuden oppiaineen, jossa hän tarvitsee oppilaskohtaista tukea, tulee oppilaalle laatia uusi oppilaskohtaisen tuen arvio ja suunnitelma kyseisen oppiaineen osalta. Mikäli oppilaalla on aiempi päätös oppilaskohtaisesta tuesta, ja tuki jatkuu entisellään, aiempien suunnitelmien päivämäärät kirjataan uuteen oppilaskohtaisen tuen arvion ja suunnitelman

kohtaan 2.4. (Oppilasta opettavien opettajien arvio oppilaan jo saamien oppilaskohtaisten tukitoimien riittävyydestä).
Myös oppilaan siirtyessä Sipooseen toisesta kunnasta on oppilaan tukea koskeva päätös tarkistettava. Jos oppilas vaihtaa kunnan sisällä koulua siten, että oppilaan opetuskieli vaihtuu, päätös oppilaskohtaisista tukitoimista tarkistetaan.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioitaessa opettajat ja muu henkilöstö tekevät Sipoossa tiivistä yhteistyötä ja hyödyntävät suunnittelussa erityisopettajan konsultaatiota.

Myös muiden asiantuntijoiden (koulupsykologi-, kuraattori – tai terveydenhoitaja) konsultatiivista tukea on tarvittaessa mahdollista hyödyntää.

3.3.7 Erityisopettajan antama opetus osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai - vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös erityisluokassa oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin erityisluokassa tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai erityisluokassa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.

3.3.8 Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä Sipoossa

Erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena tarkoitetaan Sipoossa sitä, että oppilas, jonka opetusryhmä on perusopetuksen opetusryhmä, opiskelee yhden tai useamman oppiaineen osalta kunkin oppiaineen opetustunneista alle puolet erityisopettajan opettamana pienryhmässä tai vaihtoehtoisesti muun opetuksen yhteydessä. Erityisopettajan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet.

Oppiaineen opiskelu osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä vastaa Sipoossa yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tuen tarpeisiin.
Opiskelu osittain pienryhmässä on erityisesti tarpeen silloin, mikäli on huoli siitä, ettei oppilas kykene suoriutumaan oppiaineen oppimäärästä, oppilaalla on oppimista estäviä haasteita ja oppilas tarvitsee erityisopettajan säännöllistä tukea. Oppimista estäviä haasteita voivat olla esimerkiksi erilaiset oppimisen vaikeudet ja neuropsykiatriset haasteet, jolloin oppilaalla voi olla tarvetta opiskella joitain oppiaineita osittain pienemmässä ryhmässä tai erityisopettajan tuella omassa opetusryhmässään. Tuen tarpeen säännöllisyys tarkastellaan Sipoossa lukuvuoden ajanjaksolla.

Sipoossa erillään omasta opetusryhmästä toteutuvaa erityisopettajan opetusta on mahdollista toteuttaa pienryhmässä, jonka koko perustuu erityisopettajan arviointiin ryhmän pedagogisesta toimivuudesta. Pienryhmä on oppilasmäärältään oppilaan tavanomaista ryhmää pienempi.
Koulun rehtori voi erityisopettajaa konsultoiden joustavasti muodostaa oppilaiden oppimisen tuen järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisia pienryhmiä. Erityisopettajan opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle, mikäli tämä arvioidaan oppilaan oppimisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

3.3.9 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan erityisluokassa. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

3.3.10 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä Sipoossa

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksella pienryhmässä tarkoitetaan Sipoossa sitä, että oppilas, jonka ensisijainen opetusryhmä on perusopetuksen opetusryhmä, tarvitsee yhden tai useamman oppiaineen oppimäärästä suoriutuakseen erityisopetusta pienryhmäopetuksena yli puolet oppiaineen opetustunneista.

Lyhyt ajanjakso tai jonkin kokonaisuuden opiskeleminen kokonaan pienryhmässä ei vielä tarkoita, että oppilas saisi yli puolet oppiaineen tunneista pienryhmäopetusta. Tarkasteluajanjakso Sipoossa on lukuvuoden mittainen.

Luokkajakojen ja ryhmittelyiden suunnittelussa Sipoossa pitää ottaa huomioon oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta saavien oppilaiden lukumäärä, jotta viisi oppilasta yhtä opettajaa kohti ei ylity millään oppitunnilla. Koulunkäynninohjaaja ei voi korvata opettajaa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.
Sipoossa tilapäinen ylitys voi kestää lukukauden loppuun saakka. Oppilas lasketaan kaikissa opiskelemissaan oppiaineissa opettajakohtaiseen viiden oppilaan kiintiöön.

Mikäli kesken lukuvuoden on tarve siirtää samassa opetusryhmässä kuudes oppilas oppilaskohtaiseen tukeen ja säännölliseen pienryhmäopetukseen, tarkastellaan tuen tarkoituksenmukaista toteutumista ja koulukohtaisen henkilöstöresurssin uudelleen kohdentamista OKTU-ryhmässä, jotta tuki saadaan järjestettyä tilapäisesti mahdollisimman hyvin. Tilapäinen ylitys tulee kyseeseen myös silloin, kun kesken lukuvuoden muuttavalla uudella oppilaalla on tarve oppilaskohtaiseen tukeen ja säännölliseen pienryhmäopetukseen. Henkilöstöresurssin uudelleenjärjestelyjä voidaan tehdä esimerkiksi kohdentamalla resurssiopettajan, erityisopettajan tai koulunkäynninohjaajan resurssia uudelleen.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmäopetusta oppilaskohtaisena tukitoimena saavan oppilaan tulee saada valita valinnaisaineet vapaasti eikä tukitoimi saa olla esteenä vapaalle valinnalle.

3.3.11 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

3.3.12 Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa Sipoossa

Kun oppilaan tuen tarve on luonteeltaan kokonaisvaltaista ja laajasti oppimiseen ja koulunkäyntiin vaikuttavaa tai oppilaalla on muita merkittäviä vaikeuksia koulunkäynnissä, oppilaan opettajat laativat oppilaskohtaisen tuen arvion ja suunnitelman, jonka perusteella tehdään hallintopäätös oppilaan opetuksesta erityisluokassa. Oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Tämä tukitoimi vastaa Sipoossa kaikkein vaativimpiin tuen tarpeisiin.
Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla maksimissaan 10 oppilasta. Tämä määrä voidaan Sipoossa ylittää tilapäisesti lukukauden loppuun saakka.

Erityisluokan oppilaat voivat opiskella Sipoossa osan opetuksesta yhteistyössä muiden opetusryhmien kanssa pedagogisina järjestelyinä, mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä on tarkoituksenmukaista ja edistää oppilaan oppimista. Nämä järjestelyt on tärkeää sopia yhteistyössä ryhmän opettajan tai opettajien kanssa lukukauden alussa tai heti kun

erityisluokan oppilaan opiskelua inklusiivisten periaatteiden mukaisesti suunnitellaan aloitettavan. Erityisluokanopettajan sekä yleisopetuksen ryhmän opettajan tai opettajien tulee käydä yhdessä keskustellen läpi käytänteet, mitä oppimisen tavoitteita inklusiivisin periaatteiden mukaisesti opiskelevalla oppilaalla tai oppilailla on, mitä tukea he tarvitsevat tavoitteisiin päästäkseen ja minkälaista yhteistyötä opetuksen suunnittelun ja toteutuksen osalta on tarpeen tehdä yhteistyötuntien osalta. Lisäksi on tärkeää miettiä yhdessä, miten erityisluokan oppilaan osallisuutta ja tunnetta ryhmään kuulumisesta tuetaan ja vahvistetaan. Inkluusion periaatteet toteutuvat parhaiten, kun yhteisistä käytännöistä on sovittu koulun aikuisten kesken.

Yhden opettajan opetusryhmässä oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita saa olla maksimissaan 5 oppilasta. Linjaus koskee niitä oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita, jotka opiskelevat erityisluokassa tai yli puolet yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä. Kun erityisluokassa opiskelevat oppilaat ovat inklusiivisten periaatteiden mukaisesti opiskelemassa yhteistyöluokissaan, lasketaan heidät tähän viiden oppilaan kiintiöön. Mikäli lukuvuoden aikana opetusryhmään sijoittuu oppilaskohtaista tukea tarvitsevia oppilaita ja viiden oppilaan määrä ylittyy, on tarkasteltava koulukohtaista henkilöstöresurssia ja jaettava se siten, että tuki saadaan järjestettyä tilapäisesti lukuvuoden loppuun parhaalla mahdollisella tavalla. Koulussa tulee huomioida, että yhtä opettajaa kohden saa olla enintään 5 oppilasta, joilla on päätös oppilaskohtaisista tukitoimista (yli 50 % opetuksesta tai opiskelu erityisluokassa). Henkilöstöresurssin uudelleenkohdentamisessa otetaan huomioon mahdollisen resurssiopettajan tunnit, erityisopettajan opetus ja koulunkäynninohjaajien tuki.

3.3.13 Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

3.3.14 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.

Avustajapalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

3.3.15 Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitetut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

3.3.16 Tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet Sipoossa

Oppilaalla on tarvitessaan oikeus tulkitsemis- ja avustajapalveluihin. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisen tavoitteena on tukea oppilasta siten, että hänen olisi mahdollista osallistua opetukseen ja saavuttaa opetussuunnitelmaan kirjatut tavoitteet. Tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulu hankkii itse.
Oppilaan tarvitsemat apuvälineet oppimisen ja koulunkäynnin tueksi koulu hankkii itse olemassa olevien ehtojen mukaisesti. Sipoossa opetuspäällikkö jakaa vuosittain kouluille resurssin koulunkäynninohjaajien palkkaamista varten. Resurssin käytön koulu toteuttaa itse. Koulunkäynninohjaajien tuki on pääosin osa oppimisen edellytyksiä tukevia järjestelyjä. Opettajan ja ohjaajan yhteistyön tulee olla suunnitelmallista ja monipuolista.

3.3.17 Oppilaskohtaisista avustajapalveluista perusopetuksessa Sipoossa

Oppilaskohtaisten avustajapalveluiden tarkoituksena on varmistaa, että oppilas voi osallistua opetukseen ja saada opetusta yhdenvertaisesti silloin, kun ryhmäkohtaiset tukimuodot ja muut opetuksen järjestelyt eivät ole riittäviä.

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan niitä avustajapalveluita, joita oppilas tarvitsee voidakseen osallistua opetukseen tilanteissa, joissa:

- ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä,
- ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja ei riittävästi tue oppilaan osallistumista opetukseen,
- muut koulun perustehtävään kuuluvat opetuksen järjestelyt eivät vastaa oppilaan tarpeisiin.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut ovat osa oppimisen ja koulunkäynnin tuesta annetun lainsäädännön mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia.

Oma avustaja yksittäiselle oppilaalle on erityisjärjestely, jota tulee käyttää vain poikkeustapauksissa.
Oppilaskohtaista avustajaresurssia voidaan harkita vain silloin, kun:

1. tuen tarve on laaja ja pitkäkestoinen,
2. oppilaan osallistumista opetukseen ei voida turvata ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla,

3. tuen tarvetta ei voida vastata useamman oppilaan kanssa työskentelevän avustajan avulla,
4. koulun muut pedagogiset ja organisatoriset ratkaisut on kokeiltu tai arvioitu riittämättömiksi.

Lähtökohtana on aina, että tuki järjestetään ensisijaisesti:

- ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla sekä opetusjärjestelyillä,
- kohdennetulla ohjaajaresurssilla,
- henkilöstöresurssien joustavalla käytöllä.

Tarpeen arviointiprosessi

Oppilaan tilannetta kartoitetaan yhteistyössä:

- opettajan,
- erityisopettajan,
- huoltajien,
- opiskeluhuollon henkilöstön (tarvittaessa),
- muiden asiantuntijoiden (tarvittaessa) kanssa.

Arvioinnissa keskitytään oppilaan toimintakykyyn opetustilanteissa ja siirtymätilanteissa sekä niihin tekijöihin, jotka vaikeuttavat osallistumista.

Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä, tehdään arvio oppilaskohtaisen tuen tarpeesta. Arvioinnin tukena käytetään Toimintakykyarvio.fi-työkalua. Arvioinnin tulos liitetään oppilaskohtaisen tuen arvioon ja sitä käytetään jatkovalmistelun pohjana. Myös mahdolliset lausunnot liitetään arvioon.
Mikäli tuen tarve todetaan, laaditaan suunnitelma oppilaskohtaisen tuen toteuttamisesta.

Päätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista tekee voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti opetuspäällikkö. Oppilaskohtaisten avustajapalveluiden tarvetta tulee seurata ja arvioida säännöllisesti.

Jokaisen seurannan yhteydessä arvioidaan:

- onko tuki edelleen tarpeen,
- onko tuen laajuus tarkoituksenmukainen,
- voidaanko oppilaan tarpeisiin vastata vähemmän yksilöllisillä tukimuodoilla.

Tavoitteena on aina käyttää sellaista tukimuotoa, joka parhaiten edistää oppilaan osallisuutta ja itsenäisyyttä.

Oppilaskohtaisinen avustajapalvelu ei ole automaattinen tukitoimi eikä sitä myönnetä diagnoosin perusteella. Tarpeen tulee aina perustua yksilölliseen arvioon oppilaan toimintakyvystä ja mahdollisuuksista osallistua opetukseen. Oppilaskohtaisia avustajapalveluita käytetään vain silloin, kun muut tukimuodot eivät riitä turvaamaan oppilaan oikeutta opetukseen ja osallisuuteen.

3.4 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen (OPS luku 7.5)

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

3.4.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista.

Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

3.4.2 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen Sipoossa

On erityisen tärkeää muistaa, että perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poiketessa puututaan oppilaan perusoikeuksiin. Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Oppilaalla on kuitenkin oikeus tarvitsemaansa tukeen ja oppimäärän rajaaminen on tarpeen, mikäli hän ei saavuta perusopetuksen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteita.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppimäärän rajaaminen voidaan tehdä Sipoossa vasta silloin, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä 5) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on mahdollista poiketa Sipoossa tietyn oppiaineen osalta ainoastaan silloin, kun oppilas on saanut muiden tukimuotojen ja tukitoimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena kokoaikaista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa vähintään lukukauden ajan.

Perusteena oppimäärän rajaamiselle eivät voi lähtökohtaisesti olla opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi.

Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää Sipoossa aina oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä. Arvioitaessa oppimäärän rajaamista pelkkä opettajien tekemä tuen tarpeen pedagoginen arviointi ei riitä. Lisäksi tarvitaan monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa ja laajempaa oppilaan oppimisen arviointia. Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina koulupsykologin tutkimuksen tai kannanoton oppilaalle tehtyyn psykologin/neurologin tutkimukseen.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen on annettava tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista liittyen jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen. Perusopetuksen päättöarvioinnissa oppilas saa rajatun oppiaineen osalta teknisen merkinnän *5. Ennen hallintopäätöksen tekemistä on oppilasta ja huoltajaa kuultava. Päätöksen oppimäärän rajaamisesta tekee Sipoossa opetuspäällikkö. Päätös oppimäärän rajaamisesta on valituskelpoinen hallintopäätös.

Laadittaessa rajatun oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä on tarpeen hyödyntää opettajien välistä pedagogista yhteistyötä, esimerkiksi erityisluokanopettaja voi konsultoida kyseisen oppiaineen aineenopettajaa oppiaineen sisältöihin liittyen. Tavoitteet ja sisällöt kirjataan Wilmaan, liite 2: Suunnitelma oppiaineen oppimäärän rajaamisesta. Jokaiselle lukuvuodelle tehdään uusi

suunnitelma. Suunnitelmaa arvioidaan myös lukuvuoden lopussa osana oppilaskohtaisten tukitoimien arviointia.

3.4.3 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

3.4.4 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä Sipoossa

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä on aina oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide. Mikäli tämä toimenpide arvioidaan välttämättömäksi, edellyttää se Sipoossa ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä arviointia, suunnitelmaa ja

hallintopäätöstä. Tämän lisäksi oppilaalle tulee Wilmassa täyttää liite 3: Suunnitelma oppiaineen oppimäärän tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä.

Kun oppilaan vapauttamista oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä arvioidaan Sipoossa, tarvitaan monialaista yhteistyötä ja lausuntoa terveydellisistä syistä, jotka puoltavat vapauttamista oppilaan edun mukaisena toimintatapana.

Oppilasta ja hänen huoltajaansa on kuultava ennen päätöksen tekemistä. Päätöstä voidaan tehdä enintään neljäksi kuukaudeksi.

3.5 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttavan vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (OPS 7.6)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet sisältävät oppilaskohtaisia tukitoimia ja poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista. Mikäli oppilas ei kykene opiskelemaan oppiainejakoisen opetussuunnitelman mukaisesti, hänen osaltaan voidaan päättää toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää 20 i § perusteella perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi 20 d § mukaisesti on tehtävä silloin, kun oppilaalla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista ja oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain. Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö, psykologisen tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset, oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Oppilaalla, jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.

3.5.1 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on oppimiskykyyn vaikuttavan vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite Sipoossa

Jos oppilaalla on päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta, hän voi saada päätös oppilaan opetuksen järjestäminen oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella, jos hänelle tehdään myös päätös joko 20h § (rajatun oppiaineen) mukaan tai jos oppilas tulee opiskelemaan toiminta-alueittain.

Lähtökohtaisesti, oppilaan opetuksen järjestäminen oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella, toteutetaan lähikoulussa. Jos lähikoulussa ei ole erityisluokanopettajaa, tulee oppilaalle osoittaa uusi lähikoulu, jossa oppilaalla on mahdollisuus saada erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.
Jos oppilaalle on tehty päätös toiminta-alueittain opiskelusta, voidaan yhdessä oppilaan huoltajien kanssa sopia, että oppilaan opetus järjestetään Rykmentinpuiston koulussa (suomeksi) tai Zacharias Topelius skolanissa (ruotsiksi). Oppilas voi myös käydä Valteri koulussa, jossa opetusta järjestetään sekä suomeksi että ruotsiksi. Tätä tulee aina arvioida vahvassa monialaisessa yhteistyössä, sekä opettajien ja muun henkilöstön, että huoltajien ja Sipoon koulutuspalveluiden hallinnon kanssa.

3.6 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu (OPS luku 7.7)

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

3.6.1 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu Sipoossa

Oppilas säilyy oman koulunsa oppilaana myös erikoissairaanhoidon potilaana olon ajan. Hänen opetuksessaan noudatetaan Sipoon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Omasta koulusta sovitaan vastuuopettaja yhteistyöhön erikoissairaanhoidon kanssa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta, konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä linjataan opetussuunnitelman luvuissa 5.4.6 ja 5.4.8.

3.7 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto (OPS luku 7.8)

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti erityisluokassa, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

3.7.1 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto Sipoossa

Varhaiskasvatuksessa lapsikohtaista tukea saaneen lapsen lapsikohtainen arvio ja suunnitelma tarkistetaan Sipoossa helmikuun loppuun mennessä, mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan erityisluokkapaikkaa. Varhaiskasvatuksen opettaja laatii lapselle lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja perusopetuksen erityisopettajan kanssa. Lapsikohtaisen tuen arvio ja suunnitelma käsitellään tulevan koulun OKTU-ryhmässä, jossa ovat mukana myös varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Tällöin arvioidaan oppilaan pääasiallinen opetusryhmä koulun alkaessa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja lähettää lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman käsittelypyynnön (Forms) opetuspäällikölle. Lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman perusteella opetuspäällikkö tekee päätöksen oppilaskohtaisen tuen järjestämisestä erityisluokassa.

Tuen jatkumisen kannalta tärkeintä on, että opetuksen järjestämisen kannalta tarpeelliset tiedot siirretään yhteispalaverissa huoltajien kanssa esiopetuksesta kouluun ja lapsen tulevalle opettajalle.

3.7.2 Yhteistyö siirtymävaiheissa Sipoossa

Sipoossa varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Siirtymävaiheissa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys oppilaan koulupolulla, jotta varmistetaan tuen jatkumo. Opetuksen ja tuen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirto tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä.

Yhteistyöstä siirtymävaiheissa linjataan tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 1.4.1.

Esiopetus - alakoulu
Vastaanottavan alakoulun rehtori kutsuu huhti-toukokuussa koolle tiedonsiirtopalaverin, jossa käydään ryhmäkohtaisesti läpi kaikki alkuopetukseen siirtyvät oppilaat.

Lisäksi voidaan järjestää oppilaskohtaisia palavereja koulun aloituksessa tarvittavien tukitoimien suunnittelua varten yhteistyössä huoltajien kanssa. Palaveriin voi osallistua tarvittaessa myös opiskeluhuollon ammattilaisia tai muita asiantuntijoita. Jos perhe toivoo lapselleen ap-/ip-hoitoa, on palaveriin hyvä kutsua myös ap-/ip-toimintaa järjestävä taho (huoltajien luvalla). Palaverin kutsuu koolle varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Yksilökohtaiseen monialaiseen palaveriin

kutsutaan aina mukaan myös oppilaan huoltaja/-t. Oppilaan osallistuminen harkitaan huomioiden lapsen etu.

Alakoulu - yläkoulu

Yläkoulun oppilaanohjaaja kutsuu maaliskuussa Sipoossa koolle koulukohtaiset tapaamiset oppilaiden vahvuuksien ja tuen tarpeiden kartoittamiseksi. Saatuja tietoja hyödynnetään luokkien muodostamisessa. Tarvittaessa voidaan järjestää oppilaskohtaisia palavereja yläkoulussa tarvittavien tukitoimien suunnittelua varten. Tarvittaessa palaveriin voi osallistua myös opiskeluhuollon ammattilaisia. Oppilaskohtaisen palaverin kutsuu koolle alakoulun luokanopettaja, erityisopettaja tai erityisluokanopettaja. Oppilaskohtaisiin palavereihin osallistuvat myös oppilas ja huoltajat.

Siirtymävaiheessa kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle tarkistetaan tarvittaessa oppilaskohtainen tuki. Mikäli arvioidaan oppilaan tarve oppilaskohtaisen tuen järjestämiseen erityisluokassa, tulee OTAS tarkistaa ennen helmikuun loppua.

Yläkoulu - toinen aste

Oppilaalla, joka tarvitsee jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada opetussuunnitelman mukaisen oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista henkilökohtaista oppilaanohjausta. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta tarjotaan 8. ja 9. luokan oppilaille, joilla on jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tuen tarvetta. Oppilaanohjauksen rinnalla myös opiskeluhuolto voi olla mukana tukemassa jatko-opintoihin hakeutumista.

Tarkoituksena on että perusopetus saattelee oppilaansa toiselle asteelle, mikä edellyttää yhteistyörakenteita perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä. Tarvittaessa järjestetään opiskelijakohtainen siirtopalaveri yksittäisen opiskelijan toisen asteen opinnoissa tarvitsemien tukitoimien suunnittelua varten. Palaverin koollekutsuja on tilanteen mukaan joko perusopetuksen tai toisen asteen opinto-ohjaaja tai erityisopettaja.

Laajennettu oppivelvollisuus tarkoittaa, että oppivelvollisuus päättyy kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon. Tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori jatkaa toisen asteen koulutuksessa ja suorittaa tutkinnon. Jotta tämä tavoite voidaan saavuttaa, on perusopetuksella sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä velvollisuus ohjata, tukea ja valvoa opiskelijoidensa oppivelvollisuuden suorittamista. Perusopetuksessa annettu opetus, ohjaus ja tuki ovat merkittävässä roolissa varmistamassa, että oppilaat saavat jatko-opinnoissa tarvittavat tiedot ja taidot.

Oppivelvollisuuden valvojana toimii Sipoossa ~~koulutusjohtaja~~ kehittämispäällikkö./TÄMÄ SELVITYKSESSÄ

4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytänteitä Sipoossa

4.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Sipoon kielikylpyopetuksessa

Kielikylpyopetukseen pääsy edellyttää esiopetusvuoden keväällä teetettävään kielivalmiustestiin osallistumista ja sen läpäisemistä hyväksytysti. Kielivalmiustestin avulla varmistetaan, että kielikylpyopetuksen aloittavilla oppilailla on riittävät kielelliset valmiudet sekä omassa äidinkielessään että kielikylpykielessä. Hyväksyttyä kielivalmiustestiä edellytetään kaikilta kielikylpyopetukseen haluavilta riippumatta siitä, onko oppilas käynyt kielikylpyvarhaiskasvatusta ja/tai kielikylpyesiopetusta vai ei.

Kielikylpyopetuksessa oppimisen sisällöt ja tavoitteet ovat valtakunnallisen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia. Kielikylpyä ei suositella, mikäli lapsella on todettu kielellisiä erityisvaikeuksia.

Kielikylpyopetuksessa tukea annetaan aina kielikylpykielellä, poikkeuksena äidinkielellä opetettavat aineet. Suomenkielisen koulutusjaoston 15.12.2020 ja 5.11.2024 tekemien päätösten mukaisesti kielikylpyluokille ei oteta oppilaita, jotka tarvitsevat opetusta erityisluokassa. Kielikylpykoulussa olevan oppilaan, jonka katsotaan tarvitsevan erityisluokkaopetusta, tulee siirtyä yksikieliseen opetukseen.

Mikäli oppilaan oppiminen ei kielikylpyopetuksessa edisty vuosiluokan tavoitteiden mukaisesti, selvitetään oppilaan kielitaito oppimisen eri osa-alueilla. Kartoituksesta saatu tieto kootaan kieliprofiiliin, joka on kuvaus oppilaan tavasta ja tasosta käyttää kielikylpykieltä oppimisen ja opiskelun työkaluna.

Kielikylpykielen profiili koostuu kielellisestä kartoituksesta seuraavilla osa-alueilla:

- luetun ymmärtäminen (ei esiopetus)
- kirjoittaminen (ei esiopetus)
- sanavarasto ja kuullun ymmärtäminen
- vapaa keskustelu tai kertominen, kuvan kuvaileminen

Jos kielikylpykielen osaaminen ei kehity riittävästi, eikä oppilaalla ole mahdollisuutta omaksua oman vuosiluokan sisältöjä kielikylpykielellä yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti, on tarkoituksenmukaista ja oppilaan edun mukaista ohjata oppilas omalla äidinkielellä tapahtuvaan opetukseen.

4.2 Esiopetuksen erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen Sipoossa

Sipoon varhaiskasvatuksessa työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettajia, jotka työskentelevät useamman yksikön erityisopettajina, ja joiden työnkuva painottuu konsultointiin ja ohjaukseen. Sen lisäksi Sipoossa työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettajia (VEO), jotka työskentelevät yksittäisten ryhmien tai yksiköiden lisäresurssina kulloisenkin tarpeen mukaan.

Sipoon kunnassa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialat tekevät yhteistyötä tuen järjestämisessä. Esiopetuksen kevätlukukaudella yhteisen näkemyksen muodostumisen merkitys korostuu, kun mietitään lapsen koulupolkua.

Kokonaisvastuu oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuesta on koko esiopetusvuoden ajan varhaiskasvatuksen erityisopettajalla. Koulun erityisopettaja tulee mukaan esiopetusryhmään esiopetusvuoden kevätlukukaudella tammikuusta alkaen. Erityisopettajan työ kohdentuu ryhmäkohtaiseen tukeen. VEO vastaa lapsikohtaisen tuen toteuttamisesta. Esiopetusvuoden keväällä oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan koulunaloitusta varten ja tuen toteuttamisen koulun alkaessa suunnittelevat varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja koulun erityisopettaja yhdessä helmikuun loppuun mennessä.

4.3 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen (EOPS 5.5.5.)

Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on lapsen edun mukaista. Huoltaja tekee opetuksen järjestäjälle hakemuksen perusopetuksen aloittamisesta

vuotta säädettyä myöhemmin. Hakemukseen tulee liittää psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen selvitys. Opetuksen järjestäjä tekee myönteisen tai kielteisen hallintopäätöksen. Päätös tulee perustella, ja psykologiset ja mahdolliset lääketieteelliset selvitykset liitetään päätökseen.

Hallintopäätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tulee tehdä vain perustellusta syystä ja tarkoin harkiten. Päätöstä ei voi tehdä esimerkiksi siitä syystä, että perusopetuksessa ei olisi mahdollisuutta vastata lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeeseen. Päätös perusopetuksen aloituksen myöhentämisestä tehdään ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa.

Kun lapsen perusopetuksen aloitusta on myöhennetty vuodella, lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen vielä yhden esiopetusvuoden ajan.

4.3.1 Perusopetuksen aloituksen myöhentäminen Sipoossa

Mikäli esiopetuksen aikana havaitaan, että lapsen kasvun ja kehityksen kannalta perusopetuksen aloituksen myöhentäminen olisi tarpeen ja hyödyllistä, kootaan pedagoginen asiantuntijaryhmä, johon Sipoossa kuuluvat sekä esiopetuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja, että lapsen esiopetusryhmässä toimiva perusopetuksen erityisopettaja. Tarvittaessa asiantuntijaryhmän kokoonpanoa voidaan täydentää opiskeluhuollon ammattilaisilla.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon psykologipalvelut vastaa psykologisen selvityksen ja neuvolapalvelut tarvittaessa lääketieteellisen selvityksen tekemisestä sipoolaisille lapsille, joiden kohdalla harkitaan perusopetuksen aloittamista vuotta säädettyä myöhemmin.

Perusopetuksen aloittamiseen vuotta säädettyä aikaisemmin tai vuotta säädettyä myöhemmin tarvitaan huoltajien hakemus ja asiantuntijalausunto. Mikäli huoltajat toivovat lapsensa aloittavan perusopetuksen vuotta säädettyä aikaisemmin, he hankkivat asiantuntijalausunnon itse. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kokoaa tiedot ja toimittaa ne opetuspäällikölle. Opetuspäällikkö tekee hallintopäätöksen asiasta.

Mikäli lapsen tuen tarpeen taustalla on arvioitu olevan oppimisen laaja-alaisemmat vaikeudet, ei perusopetuksen aloituksen myöhentämistä nähdä ratkaisuna, vaan tuleva tuen järjestäminen perusopetukseen siirryttäessä tulee miettiä yhteistyössä lapsen koulun kanssa.

4.4 Oppilasta koskevan tiedon siirto

4.4.1 Tiedonsiirto opetuksen järjestäjien kesken

Jos alle 18-vuotias oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tämän lain, lukiolain (629/1998) tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) mukaisesti järjestämään opetukseen, toimintaan tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. (11.8.2017/533)

Oppilaan vaihtaessa koulua, tulee opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto ja pedagogiset asiakirjat aina siirtää viipymättä seuraavaan kouluun. Opetuksen järjestämistä koskevan välttämättömän tiedon siirtäminen koulusta toiseen on opetuksen järjestäjän velvollisuus, eikä siihen tarvita huoltajan suostumusta.

4.4.2 Oppilashuollon tietojen siirtäminen

Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, aikaisemman koulutuksen järjestäjän on pyydettävä opiskelijan taikka, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa suostumus siihen, että uudelle koulutuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. (Oppilashuoltolaki 23§)

Opiskeluhuollollisen tiedon siirtämiseen pyydetään ensisijaisesti suostumus oppilaalta. Suostumus voidaan pyytää oppilaan sijaan myös huoltajalta, jos se on oppilaan tarpeet, ikäkausi ja edellytykset huomioiden perusteltua. Vain opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta tarpeelliset tiedot voidaan siirtää.

5 Opiskeluhuollon osuus oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä Sipoossa

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuuluvat kouluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä asiantuntijaryhmän tuki. Opiskeluhuollon tukipalveluilla voidaan täydentää koulun tukitoimia.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue järjestää opiskeluhuollon palvelut. Opiskeluhuollon työntekijät tekevät yhteistyötä hyvinvointialueen lapsiperheiden palveluiden kanssa samoin kuin erikoissairaanhoidon kanssa.

Lainsäädäntö erottaa toisistaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen opiskeluhuollon ja perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen. Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen; kun taas oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta. Myös salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset sekä luovutuksiin liittyvät suostumus- ja kirjaamiskäytännöt poikkeavat toisistaan.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjoihin voidaan sisällyttää maininta, että oppilas on ohjattu hakeutumaan oppilashuollon palvelujen piiriin. Asiakirjoihin ei voi kirjata ohjaamisen syitä eikä palveluihin liittyviä toimenpiteitä. Opiskeluhuoltokertomukseen voidaan kirjata tieto, että oppilas saa oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tai tieto, että tuen antamista selvitetään.

5.1 Oppimisen tuki ja opiskeluhuolto Sipoossa

Oppilaalla on oppimisen tuen lisäksi oikeus opiskeluhuoltoon ja muuhun psykososiaaliseen tukeen.

Oppilaskohtaisen tuen arviointi käynnistyy, jos ryhmäkohtaiset tukitoimet eivät ole riittävät. Arviointi kohdistuu sekä opetusryhmässä käytettäviin järjestelyihin ja tukitoimiin että yksittäisen oppilaan tarvitsemaan tukeen. Arvioinnin tekevät yhdessä ne opettajat, jotka opettavat ko. oppilasta. Mikäli oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia on tarpeen täydentää opiskeluhuollon asiantuntijoiden näkökulmalla, kootaan monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MAA-ryhmä). Oppimäärän rajaamiseen voidaan tarvittaessa hyödyntää koulupsykologin kannanottoa ja/tai lausuntoa.

Opiskeluhuollon ammattilaisia voidaan tarvittaessa konsultoida, kun suunnitelmaa tehdään ja tarkistetaan. Psykologin tutkimuksilla voidaan selvittää oppilaan oppimista ja kehitystä tilanteissa, joissa oppilas on saanut suunnitelmallisesti tukea oppimiseen, mutta tukitoimet eivät ole riittävästi auttaneet ja/tai oppimisvaikeudet heikentävät merkittävästi oppilaan

opiskelumotivaatiota ja itsetuntoa. Ennen psykologin tutkimusta erityisopettaja on tehnyt omat kartoituksensa. Jos niillä ei ole saatu riittävästi tietoa oppilaan oppimisvaikeuksien taustatekijöistä ja vaikeusasteesta, voi psykologin tutkimus olla perusteltua tehdä. Tutkimuksen tarpeellisuutta arvioitaessa huomioidaan myös mahdolliset aikaisemmat tutkimukset, oppilaan terveydentila sekä kuntoutuksen tai erikoissairaanhoidon jatkotutkimusten tarve. Tutkimuksen tekemisestä päättää koulupsykologi sen jälkeen, kun oppilaan kokonaistilanteesta on riittävästi tietoa.

5.2 Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuuluvat kouluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tuki.

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä opiskelijan kanssa, on hänelle annettava tieto yhteydenotosta. Opiskelijalle palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista. Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei opiskelija sitä pätevästi kiellä ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja opiskelijan etu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 16 §)

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Opiskeluhuoltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§)

5.2.1 Yksilökohtainen opiskeluhuolto Sipoossa

Monialaisen asiantuntijaryhmän (lyhenne MAA-ryhmä) kutsuu koolle se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, joka on tarpeen havainnut. Myös oppilas tai huoltaja voivat pyytää ryhmän kokoamista. Ryhmän kokoaminen on tarpeen, jos oppilaan tilanteen selvittely ja hoitaminen vaatii eri ammattiryhmien yhteistyötä. Tapauskohtaisesti kootun ryhmän tehtävänä on selvittää ao. oppilaan opiskeluhuollon palveluiden tarve, suunnitella tarvittavat palvelut ja seurata sovittujen toimenpiteiden vaikutusta. Oppilas ja tilanteen mukaan myös huoltaja osallistuvat lähtökohtaisesti aina monialaisen asiantuntijaryhmän kokouksiin. MAA-ryhmän työskentelystä kertyvät tiedot kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen, johon kirjataan myös mahdollinen tietojen luovuttaminen ja sen peruste. Tiedot ovat salassa pidettäviä.

5.3 Konsultaatio ja ammattilaisten keskustelu

Oppilaan hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä opettajat voivat konsultoida opiskeluhuollon työntekijöitä. Näin varmistetaan, että tukea tarvitsevat oppilaat pääsevät kuraattorin, psykologin tai kouluterveydenhuollon palveluihin ja että opettajat saavat tukea omaan työhönsä. Jos konsultaatiota pyydetään nimeltä mainitun oppilaan tilanteeseen, tarvitaan oppilaan tai huoltajan suostumus. Annettu konsultaatio kirjataan opiskeluhuollon asiakasrekisteriin.

Opettaja saa keskustella oppilaan asiasta muiden opettajien tai niiden asiantuntijoiden kanssa, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai antaminen liittyy. Keskustelu rajautuu tietoihin, jotka ovat tarpeellisia opetuksen tai tuen suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa.
Keskustelun tarkoituksena on varmistaa, että oppilas saa oikea-aikaista ja riittävää tukea. Opettaja voi työnsä tueksi tarvita esimerkiksi erityisopettajan tai koulupsykologin antamaa konsultaatiota. Laki ei edellytä edellä kuvatun keskustelun kirjaamista asiakirjoihin, mutta joskus henkilökohtaisten muistiinpanojen laatiminen on tarpeen. Jos jokin myöhempi toimenpide tai päätös pohjautuu asiantuntijan näkemykseen, tulee se kuitenkin kirjata. Muistiinpanoja ei arkistoida, vaan ne hävitetään, kun niitä ei enää tarvita.

Koulun henkilöstö on vaitiolovelvollinen tiedoista, jotka he työssään saavat oppilaasta ja perheestä. Henkilöstö ei saa ilmaista näitä tietoja sivullisille. Sivullisia ovat koulun ulkopuolisten toimijoiden lisäksi ne koulun henkilöstöön kuuluvat, jotka eivät työskentele oppilaan kanssa. Vaitiolovelvollisuus säilyy myös sen jälkeen, kun palvelussuhde on päättynyt. (OPH: Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto)

Liite 1: Opetusryhmäkohtaisen OKTU-ryhmän muistio

Opetusryhmäkohtaisen OKTU-ryhmän muistio

Päivämäärä:
Luokka/Opetusryhmä:
Läsnäolijat:

Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt

Oppimisympäristön muokkaaminen	**Ei käytössä**	**Käytössä**	**Riittävyys/vaikuttavuus? Miksi ei ole käytössä?**
Oppitunnin selkeys - tavoite - rakenne - aikataulutus - ohjeiden pilkkominen ja yksinkertaistaminen - läksyjen merkitseminen ennen tunnin päättymistä			
Luokkatila - ylimääräiset ärsykkeet karsittu luokasta - fyysiset oppimisedellytykset tarkistettu (valaistus, melu, sermit) - istumapaikan huomioiminen			
Selkeät säännöt ja käyttäytymisodotukset oppilaiden tiedossa			
Opetuksen rytmittäminen (vaihtelevat työskentelytavat) Tehtävien pilkkominen Ohjeistusten pilkkominen ja jäsentely (esim. numeroimalla vaiheet)			
Joustava ryhmittely Opetustilojen joustava käyttö			

Tilanteiden ennakointi - siirtymätilanteet - uudet ihmiset - luokan kokoonpano - päiväohjelman muutokset			
Siirtymätilanteisiin ja vapaisiin tilanteisiin liittyvät järjestelyt ja sopimukset - ennakointi - rytmitys - aikuisen ohjaus - tilan käyttö			
Eriyttävät opetusmateriaalit - äänikirjat - kotitehtävien eriyttäminen - tehtävien pilkkominen osiin - havaintomateriaalit ja apuvälineet			
Yksilölliset suoritustavat - sanatasoiset vastaukset - tietokoneen käyttö - valmiit muistiinpanot - suullinen täydentäminen - opiskeluvälineiden mukanaolon tarkistaminen - läksyvihko, läksykerho			
Työskentelytapojen eriyttäminen - urakkatyöskentely - pysäkkityöskentely - projektityöskentely			

Pedagogiset tukijärjestelyt	**Ei käytössä**	**Käytössä**	**Riittävyys/vaikuttavuus? Miksi ei ole käytössä?**
Ajan jäsentäminen (esim. Time Timer, tiimalasi)			

Koejärjestelyt - suullinen, suullisesti täydennettävä koe - parikoe - täydentäminen kirjan kanssa - sallitut lunttilaput/muistiinpanot - erillinen tila - lisäaika - pilkotut, vaiheittain tehtävät kokeet			
Sovitut tukitoimet - tukiopetus - osa-aikainen erityisopetus - ohjaajan tuki			
Huoltajan kanssa sovitut ja kirjatut vastuut ja toimenpiteet			
Tuen suunnittelu - erityisopettajan kanssa - yhteistyössä muiden opettajien kanssa - oppilashuollon tuki ja konsultaatio - koulun ulkopuolisen tahon konsultointi			

Oppimisen arviointi	**Ei käytössä**	**Käytössä**	**Riittävyys/vaikuttavuus? Miksi ei ole käytössä?**
On monipuolista: oppilaalla on erilaisia tapoja osoittaa osaamistaan (ei pelkkä kirjallinen koe)			
On läpinäkyvää: oppilas ja huoltaja tietävät, mitä arvioidaan ja miten arvioidaan			
On jatkuvaa ja sisältää myös vuorovaikutuksellista, henkilökohtaista palautetta lukuvuoden aikana			
Jatkuva itse- ja vertaisarviointi Seuranta			
Oppimiskeskustelut - oppilaan kanssa - huoltajan kanssa			